

УДК 342.951:339.543 (477)

Сергій Іванов,

докторант

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ І КРИТЕРІЇ КЛАСИФІКАЦІЇ

У статті сформовано авторський підхід до переліку принципів реалізації державної митної політики з урахуванням двох частин: 1) принципів, які визначають специфіку (особливості) митної політики залежно від напрямів здійснення митної політики; 2) процедурних принципів, які є базовими під час здійснення митної діяльності й не залежать від напрямів митної політики. Надано власне розуміння категорії «принципи державної митної політики». Наголошено на необхідності внесення змін до Митного кодексу України з метою закріплення принципів державної митної політики.

Ключові слова: державна митна політика, принципи, митні інтереси, митна справа, органи митного спрямування.

Постановка проблеми. Питанням формування та реалізації принципів державної митної політики не приділяється достатньої уваги ані науковцями, ані практиками, що є не припустимим. Перманентні реформи в усіх сферах суспільного життя, в тому числі й у частині митної політики, навіть у постановочному аспекті не зачіпали питань щодо визначення принципів формування державної митної політики. Така ситуація не сприяє єдності державної митної політики, створює перешкоди для практики правозастосування, не дає змоги визначити базові підвалини формування останньої, створює перепони для подальшого входження Української держави до європейської спільноти.

Натепер у законодавстві України, а саме в Митному кодексі України, мова йде лише про принципи здійснення державної митної справи. Також законодавець формулює визначення державної митної політики через систему принципів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів і забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Але при цьому не визначає останні. Нами в попередніх наукових публікаціях наголошувалось, що визначення державної митної політики через систему принципів не дає уявлення про сутність і зміст цього поняття, оскільки принципи – це вторинна категорія, яка визначає вектор побудови, розвитку певного явища. Що ж стосується закріплення принципів митної справи, то виникає питання: а чому законодавець вирішив закріпити їх тільки на законодавчому рівні й залишив поза увагою

такі напрями державної митної політики, як регулювання зовнішньої торгівлі, захист внутрішнього ринку, розвиток економіки України та її інтеграція до світової економіки тощо. З огляду на це, питання наукового пошуку щодо визначення принципів формування й реалізації державної митної політики є актуальним і своєчасним.

Ця проблематика в рамках науки адміністративного та митного права частково розглядалась у роботах таких учених: В.Б. Авер'янова, О.І. Безпалової, К.В. Бережної, Ю.П. Битяка, В.М. Бойка, В.М. Вишневецького, О.В. Джафарової, Є.В. Додіна, І.Г. Калетника, С.В. Ківалова, О.В. Коломоєць, С.П. Коляди, В.Т. Комзюка, Ю.Д. Кунева, С.Г. Левченка, В.Я. Настюка, В.П. Науменка, П.В. Пашка, А.А. Пилипенка, Д.В. Приймаченка, В.П. Чабана, В.В. Ченцова, О.П. Федотова, Р.В. Шаповала й інших. Праці зазначених авторів є для нас добрим науковим підґрунтям для формування науково обґрунтованого, авторського підходу до кола принципів формування й реалізації державної митної політики, оскільки останні є фундаментом розвитку відносин у зазначеній сфері.

Мета статті – сформувати авторський підхід до переліку принципів реалізації державної митної політики з урахуванням принципів, які визначають специфіку (особливості) митної політики залежно від напрямів здійснення митної політики, і процедурних принципів, які є базовими під час здійснення митної діяльності й не залежать від напрямів митної політики; надати власне розуміння категорії «принципи державної митної політики».

Виклад основного матеріалу. Для початку звернімося до теоретичних напрацювань щодо змісту категорії «принципи» та «принципи державної митної політики». У філософському словнику зазначається, що категорія «принцип» у перекладі з латинської мови (*principium*) означає буквально основу, першоджерело, керівну ідею, основне правило поведінки, вихідне положення якого-небудь явища (вчення), організації, діяльності тощо [1, с. 294]. На думку Ю.М. Грошевого, це «узагальнена сутність явища. А суті не буває більше або менше, її завжди буває стільки, щоб надати явищу, предмету якісної самобутності» [2, с. 56]. Розмірковуючи над вищенаведеним, можемо сказати, що «принципи» – це категорія, яка є вторинною, оскільки визначає першооснову, базу, першоджерело якоесь явища та є багатокомпонентною, оскільки розкриває уявлення про останнє на підставі абстрактних характеристик.

Коли мова йде про принципи права, то, як зазначає І.Є. Данильєва, їх якісна самобутність розкривається в таких аспектах: 1) принципи права містять у собі історичний досвід побудови суспільних, державно-владних відносин, відбивають закономірності їх еволюції; 2) вони є компонентом ідеології суспільства. Принцип є ідеєю, закладеною в традиційний механізм розвитку й функціонування суспільних відносин; 3) принцип права має морально-етичну основу. Він впливає із загальнолюдських прав, свобод, таких чеснот, як рівність, справедливість, порядність, совість, що зумовлює значимість, законність, соціальну цінність правового регулювання; 4) принцип права також має політичну природу, оскільки базується на основних тенденціях державно-владних відносин, практиці державного будівництва, народного суверенітету; 5) економічною передумовою формування принципів права є передусім проголошене невід'ємне від людини право власності, а також розвинена на основі людської кооперації колективна і державна власність як показник життєздатності держави [3, с. 14–15]. Ми погоджуємось із позицією дослідниці, що принципи права – це комплексна категорія, яка формується, змінюється під впливом багатьох факторів, але при цьому залишається найбільш виваженою, усталеною і статичною категорією. І, як слушно зазначає О.В. Джафарова, принципи права є базовою категорією, вихідним началом, керівною ідеєю формування й функціонування держави, побудови її внутрішніх і зовнішніх зв'язків, де людина та її права є найвищою соціальною цінністю [4, с. 68]. Ураховуючи, що категорія «державна політика» є правовою, то й, відповідно,

принципи формування та реалізації останньої повинні базуватися на принципах права, які в більшості випадків є правовими принципами. Але варто навести й іншу думку. Так, Б.А. Кормич наголошує на тому, що про правові принципи митної політики можна говорити з певними застереженнями, оскільки правові норми не можуть відображати динаміку зовнішніх і внутрішніх об'єктивних факторів. Подібні зміни зовнішніх і внутрішніх об'єктивних факторів викликають зміни в змісті політики загалом і державної політики зокрема, а ті, у свою чергу, ініціюють законотворчий процес, результатом якого стають зміни в правових нормах [5, с. 43]. Ми із цією позицією не погоджуємось, оскільки політика держави априорі повинна базуватись на принципах правах, які, до речі, можуть існувати на рівні правових ідей, свідомості, позицій і переконань і не завжди отримують «статус правових принципів».

Зосередимося на визначеннях, які існують на шпальтах наукових видань, щодо змісту категорії «принципи державної митної політики». Так, О.О. Кахович зазначає, що під час розроблення митної політики органи публічної влади керуються, крім національних інтересів і національної безпеки, певними динамічними принципами, що розкривають зміст національних інтересів держави на певному етапі суспільного розвитку. Такі принципи закладені в законодавчих актах держави з питань митної політики та програмних документах, зокрема посланнях президента, програмах діяльності уряду, концепціях національного розвитку тощо [6, с. 78]. Аналізуючи вищенаведену позицію, зауважимо, що ми погоджуємось із дослідником, що джерелом правових принципів митної політики є законодавчі акти та програмні документи, які визначають вектор руху держави щодо забезпечення митних інтересів, однак називати останні динамічними принципами не коректно, оскільки останні є віддзеркаленням усталених, справедливих, фундаментальних засад розвитку державної політики загалом і митної зокрема. Цікавим є підхід О.Г. Гуменюка, який під принципами зовнішньоекономічної діяльності розуміє норми імперативні, тобто обов'язкові, наказові, позбавлені вибору. Вони не можуть бути скасовані ніякими установами спеціального характеру. Вони є критерієм законності всіх правових норм, що впроваджуються державою в зовнішньоекономічній сфері, в ієрархії правових норм займають найвищий щабель [7, с. 116]. Б.А. Кормич виділяє принципи загального значення, які є базовими для розроблення всієї державної політики України, та специфічні принципи, що

є властивими для державного регулювання зовнішньоекономічних відносин [5, с. 36]. До галузевих (специфічних) принципів формування та здійснення митної політики, на думку вченого, належать такі принципи: 1) принцип єдності митної політики як складника зовнішньої політики України; 2) принцип єдності державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності й контролю за її здійсненням; 3) принцип єдності тарифної політики України; 4) принцип єдності політики експортно-імпортного контролю; 5) принцип єдності митної території України; 6) принцип гармонізації та уніфікації митної діяльності України з загальноприйнятими в міжнародній практиці нормами і стандартами; 7) принцип захисту державою прав і законних інтересів учасників зовнішньоекономічної діяльності; 8) принцип юридичної рівності й недискримінації, виключення невинуватого втручання держави в зовнішньоекономічну діяльність [5, с. 39–42]. Дещо схожою є позиція П.О. Пашко щодо виокремлення основних принципів митної політики: 1) єдність митно-тарифної політики як складника зовнішньоекономічної політики України; 2) єдність державного регулювання зовнішньоекономічної політики України й контролю за її здійсненням; 3) єдність політики експортного контролю; 4) єдність митної території; 5) пріоритет економічних заходів державного регулювання ЗЕД; 6) рівність учасників ЗЕД; 7) захист державою прав та інтересів учасників ЗЕД [8, с. 28–29]. О.А. Мосякіна зазначає, що принципи реалізації митної політики переплітаються з принципами, на яких ґрунтується реалізація зовнішньоекономічної діяльності [9, с. 211]. Наведені визначення принципів митної політики сьогодні є завузькими, оскільки охоплюють лише один із напрямів здійснення митної політики. У свою чергу, І.А. Гуцул визначає такий перелік принципів митної політики: 1) принципи переміщення через митний кордон України товарів і транспортних засобів; 2) виконання митних формальностей (митне оформлення); 3) митні режими як сукупність вимог та умов, що визначають правовий статус оформлюваних товарів і покладають обов'язки, необхідні до виконання під час здійснення митного оформлення; 4) тарифне й нетарифне регулювання; 5) спеціальні захисні, антидемпінгові й компенсаційні заходи під час імпорту товарів; 6) справляння митних платежів; 7) надання митних пільг; 8) митний контроль; 9) права регламентація взаємовідносин учасників митних правовідносин у захисті прав і законних інтересів учасників зовнішньоекономічної діяльності [10, с. 232]. Наведений пере-

лік не можна вважати принципами, оскільки останній містить інструменти реалізації митної політики (методи державного впливу на господарську діяльність), а в деяких випадках мова йде про функції.

Найбільш удалим є перелік принципів митного регулювання, які сформульовані в підручнику «Адміністративне право» за загальною редакцією Ю.П. Битяка. До останніх зараховані такі принципи, як верховенство права; законність і верховенство митного закону; захист економічних і політичних інтересів держави; збалансованість інтересів держави, фізичних і юридичних осіб – принцип справедливості; недопустимість подвійного оподаткування; однаковість митних режимів; єдність регулювання митних відносин, стабільність митного законодавства; додержання митними органами (посадовими особами) прав юридичних і фізичних осіб і відповідальність їх за незаконні рішення та дії; гласність [11].

Підсумовуючи, сформулюємо визначення цієї категорії: принципи державної митної політики – це комплексна категорія, яка представлена сукупністю економічних і правових ідей, положень, що зумовлені метою й завданнями митної політики, нормативно закріплені й спрямовані на охорону митних інтересів як окремого громадянина, групи осіб, так і держави загалом тощо.

Зосередимо увагу на нормативно-правовому закріпленні принципів митної політики. Звернення до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур дає можливість виокремити такі принципи: 1) здійснення програм, спрямованих на постійне вдосконалення й підвищення ефективності митних правил і процедур; 2) застосування митних правил і процедур є передбачуваним, послідовним і прозорим; 3) надання заінтересованим сторонам усієї необхідної інформації щодо законів, нормативно-правових та адміністративних актів з митного регулювання, митних правил і процедур; 4) затвердження сучасних методів роботи, таких як система аналізу ризиків і метод контролю, що базується на аудиті, а також максимальне практичне використання інформаційних технологій; 5) співробітництво з іншими національними органами влади, митними службами інших держав і торговими співтовариствами в усіх випадках, коли це можливо; 6) упровадження відповідних міжнародних стандартів; 7) забезпечення безперешкодного доступу причетних сторін до процедур адміністративного та судового контролю [12]. Аналіз наведеного переліку принципів, на нашу думку, дає привід зробити висновок, що останні є процедурними

принципами, які визначають базові засади здійснення митної справи.

В частині 1 ст. 2 Закону України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики» визначено, що остання базується на безумовному додержанні Конституції України, забезпеченні в Україні прав і свобод людини та громадянина й гарантуванні прав і свобод, проголошених Конституцією України, на загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права, забезпеченні соціальної спрямованості економіки України і сталого соціально-економічного розвитку України, зміцненні демократичних засад суспільного й державного життя, забезпеченні верховенства права, економічної й політичної незалежності держави, захисту її національних інтересів, утвердження України як повноправного й авторитетного члена світового співтовариства [13]. Загалом не заперечуючи проти такого підходу, щодо визначення базових засад внутрішньої та зовнішньої політики держави вважаємо, що останні в більшості репрезентують положення, які характеризують форму державного устрою й сутність правової держави, але при цьому не визначають специфіки саме формування державної політики загалом і митної зокрема. Найбільш вдало, на нашу думку, сформульовано перелік принципів державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності в окремому законодавчому акті. Так, до останніх, згідно із Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», зараховано: 1) доцільність – обґрунтована необхідність державного регулювання господарських відносин з метою вирішення наявної проблеми; 2) адекватність – відповідність форм і рівня державного регулювання господарських відносин у вирішенні наявної проблеми та ринковим вимогам з урахуванням усіх прийнятих альтернатив; 3) ефективність – забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян і держави; 4) збалансованість; 5) передбачуваність; 6) прозорість і врахування громадської думки [14]. Аналіз наведеного переліку принципів у більшості випадків розкриває базові підвалини, які повинні бути керівними ідеями в процесі роботи над формуванням державної політики. Зауважимо, що цей перелік принципів не є досконалим, але в більшості випадків відображає сутність процесу, пов'язаного саме з формуванням державної митної політики. Процес формування митної політики, на думку О.О. Кахович, включає в себе ді-

яльність щодо формування моделі майбутніх змін міжнародних торговельних та економічних відносин і міжнародного митного законодавства, а також правотворчу діяльність з реалізації державними інститутами моделі майбутніх змін суспільних відносин, пов'язаних із обігом товарів у міжнародному обміні, в нормативно-правових актах митного законодавства [6, с. 78]. Ми погоджуємося із дослідником щодо виокремлених етапів формування митної політики: 1) вироблення оптимальної моделі митної політики; 2) закріплення моделі митної політики на нормативному рівні.

Отже, принципи формування митної політики можна подати дворівневою системою: 1) принципи вироблення моделі митної політики; 2) принципи нормотворчості. Зауважимо, що принципи нормотворчості є ustalеними і стосуються всього нормотворчого процесу.

На базі вищевказаного сформулюємо власний перелік принципів формування державної митної політики, який пов'язаний із роботою над «моделлю митної політики»: 1) доцільність – обґрунтована необхідність виокремлення цілей і завдань останньої з метою державного регулювання митних відносин; 2) виключна юрисдикція України на її митній території; 3) адекватність – відповідність цілей і завдань митної політики наявним державним інструментам їх досягнення з урахуванням інтересів як окремого громадянина, групи осіб, так і держави загалом; 4) законність – формулювання цілей, завдань та обрання інструментів досягнення поставлених результатів має відбуватися виключно в правовому полі; 5) збалансованість; 6) передбачуваність; 7) прозорість і гласність; 8) об'єктивність – розроблення моделі митної політики на основі реальних показників, яких реально досягти та які можна оцінити; 9) співробітництво – узгодження цілей, пріоритетів, завдань, заходів усіх суб'єктів, які мають повноваження щодо формування й реалізації митної політики держав.

Рухаючись далі, спробуємо сформулювати авторський підхід до переліку принципів реалізації державної митної політики. Відразу зауважимо, що останній повинен складатись із двох частин: 1) принципів, які визначають специфіку (особливості митної політики) залежно від напрямів здійснення митної політики; 2) процедурні принципи, які є базовими під час здійснення митної діяльності й не залежать від напрямів митної політики.

У статті 2 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» визначено, що внутрішня політика держави

ґрунтується на таких принципах: 1) пріоритетність захисту національних інтересів; 2) верховенство права, забезпечення реалізації прав і свобод людини та громадянина, повага до гідності кожної особи, забезпечення особливого піклування про дитину й реалізації її прав; 3) рівність усіх суб'єктів права власності перед законом, захист конкуренції у сфері економічної діяльності; 4) здійснення державної влади на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову; 5) відкритість і прозорість процесів підготовки і прийняття рішень органами державної влади й органами місцевого самоврядування; 6) забезпечення сталого розвитку економіки на ринкових засадах і її соціальної спрямованості; 7) забезпечення балансу загальнодержавних, регіональних і місцевих інтересів; 8) свобода, соціальна справедливість і творча самореалізація, участь громадян в управлінні державними й суспільними справами; 9) соціальне партнерство та громадянська солідарність [13]. Також цим нормативно-правовим актом визначено й принципи внутрішньої політики в економічній сфері. Ураховуючи той фактор, що митна політика є частиною економічної політики, останні автоматично можна екстраполювати на державну митну політику тощо. У свою чергу, в Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» надано перелік принципів зовнішньоекономічної діяльності, до яких зараховано такі: 1) принцип суверенітету народу України в здійсненні зовнішньоекономічної діяльності; 2) принцип свободи зовнішньоекономічного підприємництва; 3) принцип юридичної рівності й недискримінації; 4) принцип верховенства закону; 5) принцип захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності; 6) принцип еквівалентності обміну, неприпустимості демпінгу під час увезення та вивезення товарів [15].

Отже, враховуючи всі вищенаведені напрацювання щодо загальних принципів державної митної політики, до них доцільно зарахувати такі:

– *верховенство права*. Цей принцип є дуже важливим для всіх сфер і напрямів функціонування сучасної держави, оскільки він є багатогранним і таким, що дає уявлення про сутність і зміст «права» як явища, що поєднує в собі такі складники, як чесність, порядність, справедливість, повага, рівність, заборона свавілля тощо. Юридичне тлумачення цього принципу надано рішенням Конституційного Суду України від 02.11.2004, де зазначено, що верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення в правотворчу та правозахисну діяльність, зо-

крема в закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. Одним із проявів верховенства права є те, що право не обмежується лише законодавством як однією з його форм, а включає й інші соціальні регулятори, зокрема норми моралі, традиції, звичаї тощо, які легітимовані суспільством і зумовлені історично досягнутим культурним рівнем суспільства. Усі ці елементи права об'єднуються якістю, що відповідає ідеології справедливості, ідеї права, яка значною мірою відображена в Конституції України [16]. Тобто принцип верховенства права – це своєрідний «ідеал» забезпечення прав і законних інтересів усіх зацікавлених суб'єктів митних відносин із одночасною охороною митних інтересів держави України, за якого збережено й дотримано інтереси всіх зацікавлених сторін;

– *законність*. Зазначений принцип реалізації державної митної політики полягає в тому, що суб'єкти, які безпосередньо втілюють останню в життя, діють на підставі ч. 2 ст. 19 Конституції України, де прямо проголошено, що органи державної влади та місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі в межах повноважень і в спосіб, що передбачені Конституцією й законами України [17]. Зміст цього принципу також полягає в тому, що тільки Законом можуть бути визначені положення, які стосуються питань дотримання прав і свобод людини та громадянина. Особливо це актуально для митних відносин, оскільки останні пов'язані з певними адміністративними зобов'язаннями (обмеженнями), які стосуються перевезення товарів та автомобільних засобів через митний кордон тощо. Зауважимо, що ми не виокремлювали як самостійний принцип рівності учасників митних відносин, оскільки зміст останнього прямо впливає з принципів верховенства права та законності, про що прямо проголошено в Конституції України;

– *збалансованість інтересів держави, фізичних і юридичних осіб у митних відносинах*. Зміст цього принципу полягає в тому, що під час реалізації митної політики необхідно виконати два завдання. З одного боку, наповнити Державний бюджет, забезпечити дотримання митних інтересів держави, а з іншого – виконати суспільний запит на спрощення формальностей і зменшення адміністративних бар'єрів під час перетину товарів і транспортних засобів через державний кордон;

– *недопустимість подвійного оподаткування*. Проблема подвійного оподаткування є не новою, виникає внаслідок існування

різних податкових систем у державах, між якими відбувається переміщення товарів або транспортних засобів. Як слушно відзначає Г.В. Петрова, основною причиною виникнення явища міжнародного подвійного оподаткування є те, що кожна держава, яка бере участь у міжнародній торгівлі, виступає у двох якостях. В одних випадках держава стверджує своє право на утримання податку як країна місцеперебування платника такого податку, в інших – відстоює право на податкову юрисдикцію як держава – джерело доходу, яке отримує платник податку [18]. Реалізація цього принципу можлива за умови адаптації національного митного законодавства до законодавства Європейського Союзу й тісної взаємодії на між державному рівні для вирішення проблем подвійного оподаткування тощо;

– *єдність митних режимів*. Зміст цього принципу полягає в тому, що до всіх учасників та об'єктів митних відносин незалежно від суб'єктивних та об'єктивних обставин застосовуються однакова сукупність правил, які визначають порядок такого переміщення; умови перебування товарів та інших предметів на чи поза митною територією; встановлюють коло прав та обов'язків учасників правовідносин, які при цьому виникають; обсяг і зміст митних процедур, що здійснюються відповідними державними органами;

– *прозорість, гласність*. Зазначений принцип передбачає, що під час здійснення митних процедур здійснюється максимально повне, своєчасне інформування про порядок здійснення останніх, про результати митного контролю та виявлені порушення. Наведемо позицію О.В. Джафарової, згідно з якою принцип прозорості зобов'язує публічну адміністрацію так організувати своє функціонування, щоб процеси й інформаційні потоки, які мають місце в межах останньої, були досяжними приватним особам для ознайомлення. Це може бути досягнуто шляхом інформування суб'єктами публічної адміністрації населення через засоби масової інформації, офіційні веб-сайти, інформаційні стенди тощо [4, с. 84–85]. У свою чергу, І.П. Яковлев зазначає, що принцип гласності й прозорості здійснення державної митної справи (п. 9 ч. 1 ст. 8 Митного кодексу України) не вартував би для приватного суб'єкта нічого, якби не забезпечувався посередністю видання індивідуальних та узагальнених консультацій з питань державної митної справи, розміщення стислих довідок щодо основних положень галузевого законодавства тощо [19, с. 81–82]. Запровадження вищезазначеного принципу є дієвою формою здійснення громадського контролю в митній сфері.

Висновки.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що наведений перелік принципів є базовим для всіх напрямів здійснення митної політики та розкриває правове підґрунтя для її реалізації. Уважаємо, що Митний кодекс України доцільно доповнити окремою статтею «Мета, завдання та принципи державної митної політики України», в рамках якої закріпити перелік вищезазначених принципів тощо.

Зауважимо, що принципи митної політики можна класифікувати за певними критеріями: 1) *залежно від функцій держави* (принципи формування митної політики та принципи реалізації митної політики); 2) *залежно від напрямів митної політики* (принципи захисту митних інтересів, принципи забезпечення митної безпеки, принципи регулювання зовнішньої торгівлі, принципи захисту внутрішнього ринку, принципи розвитку економіки, принципи інтеграції до світової економіки); 3) *залежно від функціонального призначення митної політики* (соціально-правові та спеціально-правові); 4) *залежно від територіальної спрямованості погодження інтересів* (принципи зовнішньої економічної політики та принципи внутрішньої економічної політики).

Список використаних джерел:

1. Философский словарь / под ред. И.Т. Фролова. 4-е изд. Москва: Политиздат, 1981. 445 с.
2. Кримінальний процес України: підручник / за ред. Ю.М. Грошевого, В.М. Хотенця. Харків: Право, 2000. 496 с.
3. Данильєва І.Е. Принципи організації та функціонування державної служби в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Київ, 2005. 196 с.
4. Джафарова О.В. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: адміністративно-правові засади: дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.07. Харків, 2015. 572 с.
5. Кормич Б.А. Державно-правовий механізм митної політики України: монографія. Одеса: Астропринт, 2000. 180 с.
6. Кахович О.О., Кахович Ю.О. Проблемні питання формування митної політики в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 2. С. 77–79. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2017/24.pdf.
7. Гуменюк О.Г. До питання про основні принципи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2016. Вип. 16. Ч. 4. С. 113–116.
8. Основи митної справи в Україні: навч. посіб. / за ред. П.В. Пашка. Київ: Знання, 2004. 732 с.
9. Мосякіна О.А. Митна політика та принципи її реалізації в Україні. Публічне управління та митне адміністрування. 2015. № 2 (13).

10. Гуцул І.А. Митна політика у фіскальному просторі України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2015. Вип. 10. С. 232–234.

11. Адміністративне право України: підручник / за ред. Ю.П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 624 с.

12. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція) від 18.05.1973. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_643.

13. Прозасадивнутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.

14. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1160-15>.

15. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.

16. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Центральної спілки споживчих товариств України про офіційне тлумачення положень пункту 1 статті 9, пункту 1 статті 10 Закону України «Про споживчу кооперацію», частини четвертої статті 37 Закону України «Про кооперацію» (справа про захист права власності організацій споживчої кооперації) від 11.11.2004 № 16-рп/200. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v016p710-04>.

17. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

18. Демянчук Ю.Г. Поняття та ознаки подвійного оподаткування. Держава і право. 2010. Вип. 47. С. 279–284.

19. Яковлев І.П. Форми і методи публічного адміністрування у державній митній справі: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Одеса, 2016. 224 с.

В статье сформирован авторский подход касательно перечня принципов реализации государственной таможенной политики с учётом двух частей: 1) принципов, которые определяют специфику (особенности) таможенной политики в зависимости от направлений осуществления таможенной политики; 2) процедурные принципы, которые являются базовыми при осуществлении таможенной деятельности и не зависят от направлений таможенной политики. Предоставлено собственное понимание категории «принципы государственной таможенной политики». Отмечена необходимость внесения изменений в Таможенный кодекс Украины с целью закрепления принципов государственной таможенной политики.

Ключевые слова: государственная таможенная политика, принципы, таможенные интересы, таможенное дело, органы таможенного направления.

The author's approach to the list of principles of the implementation of the state customs policy is formed in the article, taking into account two parts: 1) the principles that determine the specificity (features of customs policy) depending on the directions of the implementation of the customs policy; 2) procedural principles which are basic in the implementation of customs activities and do not depend on the directions of customs policy. Self-actualization of the category of the principles of state customs policy is given. The necessity of amendments to the Customs Code of Ukraine was emphasized in order to consolidate the principles of state customs policy.

Key words: state customs policy, principles, customs interests, customs, customs authorities.